

GJERSTAD KOMMUNE
Gjerstadveien 1335
4980 GJERSTAD

Deres ref.:	Vår ref.:	Dato:
	Sak/dok.: 13/09580-65	03.02.2021
	Ark.: 326.12	

Vedtak i navnesak 2020/482 – Bjynnustad i Gjerstad kommune

Statens kartverk har i dag gjort vedtak om skrivemåten av følgende stedsnavn i Gjerstad kommune:

- **Bjynnustad (fritidsbolig)**
  - **Bjynnustadteigen (bruk 29/33)**
  - **Bjynnustadvannet (vann)**
  - **Bjynnustadfjellet (ås)**
  - **Bjynnustadknuten (ås)**
- I saken inngår også navnet *Bjynnustad naturreservat* der Kartverket ikke har vedtaksrett. Saken går i kopi til Miljødirektoratet.

Vedtaket er gjort med hjemmel i § 7 tredje ledd i lov om stadnamn.

Bakgrunn

Navnesaken ble tatt opp av Språkrådet i samband med opprettelsen av et verneområde i Gjerstad kommune, jf. brev datert 20.04.2017. Navnesaken ble reist for å fastsette rett skrivemåte for offentlig bruk.

Rettslig grunnlag

Når skrivemåten av et stedsnavn skal fastsettes for offentlig bruk, er hovedregelen at det skal tas utgangspunkt i den nedarva lokale uttalen av navnet. Skrivemåten skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipper for norsk, jf. § 4 første ledd i loven. Skrivemåten skal være praktisk og ikke skygge for meningsinnholdet i navnet, jf. § 1 første ledd.

I *utfyllende reglar om skrivemåten av norske stadnamn* er det mer detaljerte bestemmelser om hvordan stedsnavn skal normeres.

I tillegg må det tas hensyn til normeringspraksisen i området og skrifttradisjonen for navnet saken gjelder, og hva som er registrert i Sentralt stedsnavnregister (SSR) fra før. Lokale ønsker fra dem som har uttalerett, skal også spille inn. Det skal legges særlig vekt på ønsket til eieren når saken gjelder bruksnavn, og skrivemåten som eieren ønsker, ligger innenfor regelverket.

Uttale og skriftradisjon

Språkrådet skriver i sin tilråding at «I Oluf Ryghs verk *Gamle Personnavne i norske Stedsnavne* (1901) s. 44 er *Bjørnulfr* [Bjørnulv] antatt som førsteledd i flere gårdsnavn (i til dels ulike skriftformer), og Rygh opplyser at "Biønnestad eller Biønnumstad nævnes 1668 som Ødegaard under Søndre Lunden i Gjerstad".»

Herredsregisteret har registrert navnene *Bjønnestadelva* (1979, uttale /bjynnə`sta:æLva/, målføreform *Bjynnustadelva*), *Bjørnstad* (1979/1980, uttale /bjyn`nusta/), *Bjønnustad* (1979/80, uttale /bjynnu`sta:/, merknad «Nokre meiner at n. kjem av mannsnamnet Bjørnulv – Bjynnulv»), *Bjønnustadbråten* (1979, uttale /bjynnu`sta:brå:t'n/), *Bjønnustadfjellet* (1979/80, uttale /bjynnu`stafjellə/), *Bjønnustadknuten* (1979/80, uttale /bjynnu`staknu:t'n/), *Bjønnustadmyrane* (1979/80, uttale /bjynnu`stamy:rannə/), *Bjønnustadsaga* (1979/80, uttale /bjyn`nustasa:ga/), *Bjønnustadtjerna* (1981, uttale /bjyn`nustakjenna/) og *Bjønnustadvatnet* (1979/80, uttale /bjynnu`stavannə/. Bustadnamnarkivet har registrert *Bjønnustad* /bjøn`nusta/.

I matrikkelutkastet fra 1950 er bruksnummer 8 og 9 under bruksnummer 29 skrevet *Bjønnustad*, mens i dagens matrikkel er navnet på bruksnummer 33 skrevet *Bjørnstadteigen*. Navnet er skrevet *Bjørnstad* i økonomisk kartverk fra 1971 og i kartserien Norge 1:50 000 i perioden 1952–2011.

I økonomisk kartverk fra 1971 er naturnavna skrevet *Bjørnstadvatn*, *Bjørnstadvannet*, *Bjørnstadfjell* og *Bjørnstadknuten*. I kartserien Norge 1:50 000 er skrivemåten *Bjørnstadvn* og *Bjørnstadfjell* brukt i første utgave fra 1952, mens *Bjørnstadvnt*, *Bjørnstadfjt* og *Bjørnstadknuten* er brukt i perioden 1983–1993. I utgavene fra 2002–2011 er *Bjørnstadvatnet*, *Bjørnstadfjellet* og *Bjørnstadknuten* benyttet.

Høringssvar og tilråding

Kartverket sendte saken til uttalelse og kunngjøring i Gjerstad kommune i brev datert 17.11.2020, i tråd med § 8 i loven. I brev datert 07.01.2021 har kommunen sendt de lokale uttalelsene til Språkrådet. Det går også fram av brevet at kommunen har kunngjort saken i lokalavisa, på kommunen sine nettsider samt facebook-sider. Språkrådet har gitt sin tilråding i brev datert 15.01.2021.

Kåre Dalane skriver i brev datert 02.12.2020 at den vanlige uttalen av navnet er og har vært *Bjynnustad*. Han sier til at dette henger sammen med dialektuttalen av dyret bjørn, som er *bjynn*. I tillegg viser han til at dette også har vært brukt som mannsnavnet *Bjynne*. Han mener likevel at skrivemåten bør være *Bjørnstad* slik det er tradisjon for, og fordi det er brukt som slektsnavn samt at navnet og betydningen blir tatt vare på gjennom denne skrivemåten.

Kari Else Dale Aal skriver i brev datert 25.12.2020 at hun ønsker skrivemåten *Bjynnustad*. Hun viser til at førsteleddet i navnet er gjersdølingsformen av bjørn, *bjynn* samt to bygdebøker der skrivemåten *Bjynnustad* og *Bjynnustadfjell* er brukt.

Kommunen skriver i sitt brev datert 07.01.2021 at de ønsker skrivemåten *Bjynnustad* og viser til en sak som ble behandlet i kommunestyret den 18.02.2016 i forbindelse med oppretting av feil stedsnavn i Gjerstad kommune.

Ole Jakob Bråten skriver i brev datert 20.12.2020 at han ønsker skrivemåtene *Bjynnustad* for navnet på fritidsboligen og bruket og *Bjynnustad-* i alle avleda navn. Han viser også til saken som ble behandlet i kommunestyret i Gjerstad kommune i 2016. I tillegg har han lagt ved en rekke eksempler på skrivemåter i bøker, og lokale kart der både *Bjønnustad* og *Bjynnustad* er brukt.

Språkrådet tilrår skrivemåten *Bjynnustad* eller *Bjønnustad* for bolignavnet og *Bjynnustadteigen* eller *Bjønnustadteigen* for bruksnavnet. For de sammensatte naturnavn tilrår de skrivemåtene *Bjynnustad-* eller *Bjønnustad-* i samsvar med uttaleopplysningene. Videre skriver de «For naturreservatet tilrår vi skrivemåten *Bjynnustadfjellet naturreservat* eller *Bjønnustadfjellet naturreservat*. Språkrådet skriver at «Den alternative skrivemåten *Bjønnustad* er også brukt en del om dette navnet, og *Bjønnu-* er en form som ligger nærmere rettskrivingen enn *Bjynn-* og er dessuten umiddelbart mer forståelig. Vi mener at skrivemåten *Bjønnustad* også ligger innenfor regelverket.»

Kartverkets vurdering

Spørsmål er om forleddet i navnet skal skrives *Bjønnu-* eller *Bjynnu-*. I tilrådingen fra Språkrådet går det fram at «Den nedarvede uttalen er utvilsomt /bjynnu`sta/. Uttalen av forleddet svarer også til uttalen av dyrenavnet *bjørn* /bjynn/ i dette området. Dette bekrefter Kåre Dalane i telefon 13.01.2021. Han nevner også at *Bjynne* har tradisjon som personnavn i bygda.»

I § 1 første ledd i lov om stadnamn går det fram av skrivemåten ikke skal skygge for meningsinnholdet i navnet. I § 4 første ledd står det at skrivemåten skal ta utgangspunkt i nedarvet lokal uttale og følge gjeldende rettskrivingsprinsipper i norsk. I § 1 første ledd i forskrift om stadnamn står det at skrivemåten av stedsnavn som inneholder allment kjente ord og navneledd, skal følge gjeldende rettskrivingsprinsipper i norsk. Vi er enige i Språkrådet sin vurdering om at *Bjønnu-* er den formen som ligger nærmest rettskrivinga. Språkrådet skriver også at «Generelt kan det sies at dialektformer av personnavn gjerne aksepteres i skrivemåten av stedsnavn. Dessuten er det i større grad åpnet for dialektnære former i forledd enn i etterledd. Siste vokalen -u- forsvares, ikke bare av uttalen, men også ved at den reflekterer det forkortede leddet *ulf*.» Formen *Bjynnu-* er den skrivemåten som er ønsket av de fleste som har uttalt seg i saken. Det er også denne skrivemåten som er i tråd med den nedarvede uttalen.

Her må det avveies om det skal tas mest hensyn til den lokale uttalen eller rettskrivinga. Med henvisning til Språkrådets drøfting fastsetter Kartverket skrivemåten *Bjynnustad* i samsvar med den oppgitte uttalen, lokale ønsker og Språkrådet tilråding, jf. § 4 første ledd i lov om stadnamn. For de sammensatte navna fastsettes skrivemåtene *Bjynnustadteigen*, *Bjynnustadvannet*, *Bjynnustadfjellet* og *Bjynnustadknuten*.

Kunngjøring

Kommunen skal sørge for at vedtaket gjøres kjent for de partene i kommunen som har klagerett etter § 12 første ledd i loven, og som ikke er adressater i dette brevet, jf. § 9 i forskrift om stadnamn.

Når vedtaket gjelder skrivemåten av bruksnavn, skal kommunen sende melding om vedtaket direkte til eierne av bruket.

Bruksnavn

Vedtaket om skrivemåten av gardsnavn skal som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten av bruksnavn som er identisk med gardsnavnet, eller der gardsnavnet inngår som en del av bruksnavnet. Men etter § 5 tredje ledd i lov om stadnamn har eieren rett til å fastsette en annen skrivemåte av navn på eget bruk enn den som følger av § 4 første ledd i loven. Forutsetningen er at han/hun kan dokumentere at skrivemåten har vært i offentlig bruk som bruksnavn (på offentlig kart, på skilt, i matrikkelen, skjøte e.l.). I så fall må eieren sende krav om det til Kartverket og legge ved slik dokumentasjon. Kartverket er formelt vedtaksorgan også for skrivemåten av bruksnavn fastsatt av eieren.

Bruk av vedtatte skrivemåter

Vi vil minne om reglene i stedsnavnloven om plikt til å bruke vedtatte skrivemåter, jf. § 11, spesielt første setning, som har denne ordlyden: «Når skrivemåten av eit stadnamn er fastsett etter denne lova og ført inn i stadnamnregisteret, skal han brukast av eige tiltak av dei som er nemnde i § 1 tredje ledd.» Det vil si organer for stat, fylkeskommune og kommune samt selskaper som det offentlige eier fullt ut.

Når det samme navnet er brukt om ulike navneobjekter på samme sted, skal skrivemåten i primærfunksjonen som hovedregel være retningsgivende for skrivemåten i de andre funksjonene. Dersom dette vedtaket blir stående uten at det blir påklagd, må den vedtatte skrivemåten brukes for naturreservatet.

Kartverket fører den vedtatte skrivemåten av bruksnavn i SSR, og skrivemåten hentes inn i matrikkelen derifra.

Klage

Vedtaket om skrivemåten kan etter § 12 i lov om stadnamn påklages av dem som etter § 6 bokstav a til c har rett til å ta opp saker om skrivemåten av stedsnavn. Klagefristen er tre uker fra meldinga om vedtaket er kommet fram til mottaker, jf. § 9 i forskrift om stadnamn. Dersom meldinga skjer med offentlig kunngjøring, starter klagefristen fra den dagen vedtaket blir kunngjort første gang. De som har klagerett, har rett til å se saksdokumentene, som er arkivert hos vedtaksorganet. Det er anledning til å søke om utsatt iverksetting av vedtaket til klagefristen er ute eller klagen er avgjort.

En eventuell klage skal sendes til Kartverket med kopi til kommunen. Klagen skal grunngis, og grunngivinga må behandle alle navn eller navneledd klagen gjelder.

Når man tar opp en klagesak, gjelder de samme saksbehandlingsreglene som for navnesaker ellers. Dersom vedtaket blir opprettholdt, sender Kartverket saken videre til klagenemnda for stedsnavnsaker, som er oppnevnt av Kulturdepartementet.

Med vennlig hilsen

Lars Fredrik Gyland
fylkeskartsjef

Linn Winnæss-Karlsen
saksbehandler stedsnavn

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Lenker: [Lov om stadnamn](#)
[Forskrift om stadnamn](#)
[Utfyllande reglar om skrivemåten av norske stadnamn](#)

Kopi Lars Fredrik Gyland, LD - FKK Kristiansand (LK2KRI)
Maria Ellingsen, LD - FKK Kristiansand (LK2KRI)
SPRÅKRÅDET
MILJØDIREKTORATET